

Yumurtalıqlara metastaz verən süd vəzi xərçəngi olan xəstələrində apoptoz markerlərinin öyrənilməsi

Xəlilova V.Z.,¹ Cəfərova G.A.,¹ Kərimova S.T.¹

Azərbaycan Tibb Universitetinin Onkologiya kafedrası.¹ Bakı, Azərbaycan

İşin məqsədi. Apoptoz şiş hüceyrələrinin bədxassəli transformasiyasının əleyhinə olan müdafiə mexanizmlərindən biridir. Süd vəzisinin epitelail hüceyrələrinin apoptoz proseslərinin zəifləməsi şişin proqressivləşməsində və metastazverməsində mühüm əhəmiyyət kəsb edir. Tədqiqatın məqsədi süd vəzi xərçənginin (SVX) metabolik proseslərində müşahidə edilən dəyişikliklərdə apoptoz markerlərinin rolunun öyrənilməsi olmuşdur.

Açar sözlər: Süd vəzi xərçəngi, kompleks müalicə, rezidiv

Material və metodlar. Tədqiqat işində Azərbaycan Tibb Universitetinin Onkoloji klinikasında 2021-2022-ci illərdə süd vəzi xərçənginə görə müalicə və müayinə edilmiş 35 xəstənin materiallarından istifadə edilmişdir. Kontrol qrupunu 10 nəfər sağlam şəxs təşkil etmişdir. 20 nəfərdə birincili bədxassəli SVX, 15 nəfərdə isə yumurtalığa metastaz vermiş SVX aşkar olunmuşdur. Kontrol qrupuna daxil olan sağlam şəxslərin və müayinə olunan bütün xəstələrin qan serumunda apoptoz markerlərinin miqdarı öyrənilmişdir. Qan serumunda apoptoz markerlərinin (Granzim B, apoptoz induksiyaedici faktor- AİF) qatılığı immunoferment üsulla ABŞ-in “Cloud-Clone Corp.” firmasına məxsus reaktiv dəstinin köməyi ilə analiz edilmişdir.

Nəticə. Qranzim B serin proteazası olub, differensasiya etmiş sitotoksik T-limfositlərdə (STL) sintez edilir. Qranzimlər perforinin əmələ gətirdiyi məsamələrdən hədəf-hüceyrəyə daxil

olaraq apoptoz prosesini induksiya edir. AİF proapoptotik mitoxondrial faktorların iştirakı ilə kaspazadan asılı olmayan mexanizmlərin köməkliliyi ilə apoptozu inisiyasiya edir. Metastazverməyən SVX xəstələrində Granzim B-nin qatılığı ($14,6 \pm 0,4$ pq/ml; kontrol – $17,8 \pm 0,4$ pq/ml) - 21,9%, AİF-in qatılığı - ($0,80 \pm 0,23$ pq/ml; kontrol – $1,12 \pm 0,55$ pq/ml) - 40,0%; yumurtalıqlara metastazverən xəstələrdə, müvafiq olaraq ($10,3 \pm 0,7$ pq/ml) 72,8% və ($0,51 \pm 0,82$ pq/ml) 2,2 dəfə kontrola nisbətən azalmışdır. Nəticələrdən görüldüyü kimi, metastazverən xəstələrdə apoptoz prosesinin əhəmiyyətli dərəcədə zəifləməsi müşahidə edilir.

Yekun. SVX xəstələrində apoptoz markerlərinin təyini xəstəliyin bədxassəli dərəcəsini əks etdirir və metastazların, xüsusilə də yumurtalıqlara metastazların proqnozlaşdırılmasında yeni meyarların işlənilməsinə imkan verə bilər.